

נאמנות עד א' נגד חזקה 5

1. גיטין ב: "אימור דאמרינן עד אחד" עד "רוב בריאין הן"
2. יבמות קכב. משנה אמר רבי עקיבא מתחילת המשנה עד "רבי אליעזר ורבי יהושע"
3. יבמות פח. "אלא סברא היא" עד "אמר ר' זירא"
4. תוספות גיטין ב: ד"ה הוי מתחילת דבריהם עד "וא"ת אי"
5. רמב"ן גיטין ב: ד"ה אבל הכא
6. רמב"ם הל' טומאת מת ט:יב
7. רמ"א יורה דעה קכז:ג "וכל דבר שלא אתחזק" עד "ואדם נאמן עד שלו"
8. ט"ז יורה דעה קכז ס"ק ו' "ותמהני על פה הקדוש" עד "ועוד ראייה מדברי הרא"ש"
9. תוספות גיטין ב: ד"ה עד אחד (ד"ה הראשון) מתחילת דבריהם עד "ושחיטה אע"ג"
10. שב שמעתתא ו:ז מתחילת דבריו עד ולפ"ז הא דטבח מעיד"
11. רשב"א קידושין סה: ד"ה אמר אביי "הלגך לאסוך את המותר" עד "וההיא דפרק הניזקין"
12. כתובות כב. "תניא נמי הכי אמרה אשת איש אני" עד כב: "תנא מיניה"
13. שב שמעתתא ו:ח מתחילת דבריו עד "ובט"ז ביו"ד"

נאמנות עד א' נגד חזקה 5**1. גיטין ב: "אימור דאמרינן עד אחד" עד "רוב בקיאינ הן"**

אימור דאמרינן עד אחד נאמן באיסורין, כגון חתיכה ספק של חלב ספק של שומן, דלא איתחזק איסורא, אבל הכא דאיתחזק איסורא דאשת איש הוי דבר שבערוה, ואין דבר שבערוה פחות משנים! רוב בקיאינ הן

2. יבמות קכב. משנה אמר רבי עקיבא מתחילת המשנה עד "רבי אליעזר ורבי יהושע"

מתני'. אמר רבי עקיבא: כשירדתי לנהרדעא לעבר השנה, מצאתי נחמיה איש בית דלי, אמר לי: שמעתי שאין משיאין את האשה בארץ ישראל על פי עד אחד אלא יהודה בן בבא, ונומיתי לו: כן הדברים. אמר לי, אמור להם משמי: אתם יודעים שהמדינה משובשת בגייסות, מקובלני מר"ג הזקן, שמשיאין את האשה על פי עד אחד. וכשבאתי והרציתי הדברים לפני ר"ג, שמח לדברי ואמר: מצאנו חבר לרבי יהודה בן בבא. מתוך הדבר נזכר ר"ג שנהרגו הרוגים בתל ארזא, והשיא ר"ג נשותיהן על פי עד אחד, והוחזקו להיות משיאין עד מפי עד, מפי עבד, מפי אשה, מפי שפחה

3. יבמות פח. "אלא סברא היא" עד "אמר ר' זירא"

אלא סברא היא, מידי דהוה אחתיכה ספק של חלב ספק של שומן, ואתא עד אחד ואמר ברי לי דשומן הוא, דמהימן. מי דמי? התם לא איתחזק איסורא, הכא איתחזק איסורא דאשת איש, ואין דבר שבערוה פחות משנים! הא לא דמיא אלא לחתיכה דודאי חלב, ואתא עד אחד ואמר ברי לי דשומן הוה, דלא מהימן! מי דמי? התם אפי' אתו בי מאה לא מהימני, הכא כיון דכי אתו בי תרי מהימני, חד נמי להימניה, מידי דהוה אטבל, הקדש, וקונמות. האי טבל היכי דמי? אי דידיה - משום דבידו לתקנו, אלא דאחר, מאי קסבר? אי קא סבר: תורם משלו על של חברו - אינו צריך דעת בעלים, משום דבידו לתקנו, ואי קסבר: צריך דעת בעלים, ואמר אנא ידענא ביה דמתקן, היא גופה מנלן? הקדש נמי, אי קדושת דמים - משום דבידו לפדותו, אי קדושת הגוף, אי דידיה - משום דבידו לאיתשולי עליה, אלא דאחר, ואמר ידענא ביה דאיתשיל מריה עליה, היא גופה מנלן? קונמות נמי, אי קסבר: יש מעילה בקונמות וקדושת דמים נחתא להו, משום דבידו לפדותו, ואי קסבר: אין מעילה בקונמות, ואיסור בעלמא הוא דרכיב להו אכתפיה, אי דידיה - משום דבידו לאיתשולי עליה, אלא דאחר, ואמר אנא ידענא דאיתשיל מריה עליה, היא גופה מנלן?

4. תוספות גיטין ב: ד"ה הוי מתחילת דבריהם עד "וא"ת אי"

הוי דבר שבערוה - האי דנקט דבר שבערוה אומר ר"י משום דבהאשה רבה (יבמות דף פח.) בשאר איסורי כגון טבל והקדש וקונמות מספקא לן אי מהימן אפילו איתחזק איסורא ולא בידו או לא וא"ת אי עד אחד נאמן באיסורין אפילו איתחזק איסורא ולא בידו אמאי איצטריך וספרה לה לעצמה ויש לומר דס"ד דחשיב כמו דבר שבערוה.

5. רמב"ן גיטין ב: ד"ה אבל הכא

אבל הכא הא איתחזק איסורא דאשת איש הוי דבר שבערוה כו'. ק"ל הא כיון דאיתחזק איסורא אפילו בשאר איסורים נמי לא, כדאמרינן בפ' האשה רבה בהקדש וקונמות דאיתחזק איסורא ולא מהימן, ודבר שבערוה אפילו לא איתחזק איסורא נמי אין פחות משנים ואפי' לאסור נמי אינו פחות משנים כדאמרינן בפ' האיש מקדש, ואית נוסחי דלא גרסי הכי אלא אבל הכא דאיתחזק איסורא דאשת איש לא, ואי גרסי' ליה ה"ג והוי דבר שבערוה, וכן נמי בפ' האשה רבה, ופי' דחדא ועוד קאמרי', ולא נהירא.

6. רמב"ם הל' טומאת מת טיב

דבר ידוע שכל אלו הטומאות וכיוצא בהן שהן משום ספק הרי הן של דבריהן, ואין טמא מן התורה אלא מי שנטמא טומאת ודאי אבל כל הספיקות בין בטומאות בין במאכלו' אסורות בין בעריות ושבתות אין להם אלא מדברי סופרים [ואע"פ כן דבר שחייבין על זדונו כרת ספיקו אסור מן התורה, שהרי העושה אותו חייב אשם תלוין] כמו שביארנו בהלכות איסורי ביאה ובכמה מקומות. +/השגת הראב"ד/ דבר ידוע שכל אלו הטומאות וכו'. א"א זהו שיבוש גדול שהרי אמרו בכמה מקומות ספיקא דאורייתא לחומרא וספיקא דרבנן לקולא וזו ספיקא דאורייתא היא אבל היה לו לומר משום דהו"ל ספק ספיקא ואפילו בדאורייתא לקולא. +

7. רמ"א יורה דעה קכז:ג "וכל דבר שלא אתחזק" עד "ואדם נאמן עד שלו"

עד אחד נאמן באיסורים, להתיר, אבל לא להחמיר. הגה: מיהו יש אומרים דבדבר דאיכא לברורי, כגון שאמר לו אחד: בא ואראך עובד כוכבים מנסך יינך, צריך לחוש לדבריו (ב"י בשם התוספות). כגן **וכל דבר מ' שלא אתחזק לא להיתר ולא לאיסור, כה מא' עד אחד נאמן עליו כו מב' אפילו יז' לאסרו (אשירי פרק הניזקין ומרדכי פ' האשה רבה).** כדן **וכל היכא (יב) מג' דאתחזק דבר באיסור, מד' כגון טבל כו או חתיכת ט' בשר מה' שאינה יח' מנוקרת, אין העד נאמן עליו להתירו כה] אלא א"כ בידו לתקנו (ג"ז שם).** **ואם מו' היו בכאן (יג) ב' חתיכות, אחת של איסור ואחת של היתר, נאמן העד מז' לומר: כז מח' זה יט' היתר וזה איסור (הר"ן שם).** ואדם נאמן על שלו, ואפילו היכא דאתחזק איסורא (שם באשירי). וע"ל סי' קי"ט דין החשוד על הדבר, אם מעיד עליו. וע"ל סימן קפ"ה מי שאומר: פלוני חכם הכשיר לי זה, והחכם כופר. ועיין באבן העזר סימן קנ"ב אם אמרין לגבי עדות שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. ואשה נאמנת בדבר איסור לומר: תקנתיו (ר"ן פרק האומר וריש חולין), ודוקא בודאי איסור, כגון ניקור בשר וכדומה לו, אבל בספק שמא אין כאן איסור, כגון שצריכה לברר דגים טמאים מטהורים (א"ו הארוך) או איסור שיש בו צדדים להקל (שם בר"ן), אין אשה נאמנת, דאשה דעתה קלה להקל. קטן אין לו דין עד להיות נאמן באיסורין (ריב"ש סימן רמ"ה); לב לן נח' מ"מ נט' בקטן חריף ובקי בדבר, ס' ואיכא רגלים לדבריו, יש להחמיר אם מעיד על דבר איסור (רשב"א סימן כ"ד /ר"ד/). לא] ואם מעיד על איסור דרבנן להקל, ולא אתחזק איסורא, (טז) כגון בדיקת חמץ, נאמן, דהימנוהו רבנן דרבנן (שם בריב"ש); אבל אם אתחזק איסורא אינו נאמן כלל.

8. ט"ז יורה דעה קכז ס"ק ו' "ותמהתי על פה קדוש" עד "ועוד ראה מדברי הרא"ש"

(ו) או חתיכת בשר שאינה מנוקרת. זה מיירי שהבשר כבר נחתך לחתיכות קטנות אבל כל שניכר בו ניקור ודאי נאמן דהא חזינן ליה שהוא מנוקד ואין לחוש שמא נקרו מי שאינו בקי בניקור דכל המצויין אצל ניקור בקיאיין הם וכמו שכתב רמ"א סי' ס"ה ואע"ג דכתב שם שטוב להחמיר היינו לתתלה וג"כ א"ל שמא לא השלים הניקור דדוקא כשהלך לו ואפשר שהיה בדעתו לחזור ולהשלים הניקור חיישין לזה בסימן ס"ה אבל כאן אין כאן ריעותא לומר שמא היה כך אלא כדפרישית ומ"מ גם לזה יש תקנה שיתננה או ימכרנה לזה המעיד עליה שאז נאמן עליה כיון שהיא שלו כמ"ש בסמוך ואח"כ יחזור ויתננה לו ולא חיישין בזה אח"כ כל זה כתבתי לדעת רמ"א שהגיה כך מילתא דחתיכת בשר שאינה מנוקרת אבל באמת ליתא במרדכי פרק האשה רבה ובאשר"י פרק הניזקין אלא טבל לחוד איתא בריש פרק האשה רבה רק בר"ן פרק האשה רבה איתא. **ותמהתי על פה קדוש שאמר כן דדוקא בטבל וכיוצא בו שהיה אסור בודאי כולו לאכול קודם התיקון ולא היה שום היתר התיקון בכל הכרי בזה אמרין כיון דאתחזק איסורא בודאי אין עד אחד נאמן להוציאו מחזקתו להתירא אבל בשר שאינו מנוקד הא לא אתחזק הבשר לאיסור כלל אלא משום גידים או חלב שיש בו דבר זה ואסור מחמת ספק ודאי דומה למ"ש אח"כ דאם היו כאן שתי חתיכות א' של היתר וא' של איסור עד אחד נאמן לומר זהו של היתר וזהו פשוט דאפילו היו ההיתר והאיסור מחוברים שייך דין זה והיינו ממש הדין שזכרתי בבשר שאינו מנוקד דאסור מכח ספק שמא יפגע באיסור ומה שהוא מותר אחר התיקון היה מותר גם קודם התיקון אלא שלא היה מבורר ואין שייך כאן לומר דאתחזק האיסור בודאי בהאי חתיכה. ועוד ראייה מדברי הרא"ש פ' גיד הנשה שכ' ז"ל אבל ירך כולה בחזקת היתר קיימא חוץ מן הגיד כו' עכ"ל וכן מבואר עוד מדברי הר"ן פרק הניזקין דאם היו במקולין טרפה וכשרה ואמר עד אחד חתיכה זו כשרה נאמן אע"ג דאתחזק איסורא כאן מ"מ כיון דלא אתחזק בחתיכה זו נאמן עכ"ל ה"נ הא הבשר לא אתחזק לאיסור מצד עצמו אלא מכח תערובת איסור שבו מחובר ועל זה פשיטא נאמן עד אחד לומר שזהו ההיתר והאיסור אין בו כיון שהאיסור לא היה ודאי. וכן יראה מדברי התוספות פרק ג' דקידושין (דף ס"ה) דיבור המתחיל נטמא כו' ז"ל עד אחד נאמן היינו דוקא להתיר כגון בשר זו מנוקרת או חתיכה זו של שומן כו' וזהו ע"כ אפי' אין בידו לתקן כמו גבי שומן וע"כ לומר דאלו נקראו בכלל שלא היתה חזקה לא להיתר ולא לאיסור מתחלה מ"ה נאמן בכל גונוי להיתר בזה. וכן מעשה בכל יום שמאמינים לכל אדם לומר שזהו בשר מנוקד ואוכלין על פיו ואע"פ שאותו שהבשר בידו אינו יכול לנקד ולפי הג"ה זו היה לן לאסור דכיון שאין בידו אינו נאמן אלא ודאי כדפרישית:**

9. תוספות גיטין ב: ד"ה עד אחד (ד"ה הראשון) מתחילת דבריהם עד "ושחיטה אע"ג"

עד אחד נאמן באיסורין - פי' הקונטרס שהרי האמינה תורה כל אחד ואחד על הפרשת תרומה ושחיטה וניקור הגיד וחלב ולא היה לו להזכיר הפרשת תרומה ושחיטה דבהנהו נאמן אע"ג דאיתחזק איסורא משום דבידו לתקנם כמו שפ"ה בסמוך והכי אמר בהאשה רבה (יבמות דף פח.). ושחיטה אע"ג דהשתא אין בידו לתקנו מעיקרא היה בידו לשחוט דאם לא כן אמאי מהימן כיון דאיתחזק איסורא דלא מצינו בשום מקום שיצטרך בגדול אחד עומד על גביו ומעשים בכל יום דמהימן אע"ג דלא שייך רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן כגון שנחתך כל הראש ואין בית השחיטה ניכר ומה שאנו סומכין על הנשים בשחיטה אע"פ שאין יודעות הלכות שחיטה כיון שבידה ללמוד לשחוט או להשכיר אחרים שישחטו לה כבידה דמי וא"ת ומנא לן דעד אחד נאמן באיסורין וי"ל דילפינן מנדה דדרשין בפרק המדיר (כתובות דף עב.) וספרה לה לעצמה וא"ת אם כן אפילו איתחזק איסורא וי"ל דאינה בחזקת שתהא רואה כל שעה וכשעברו שבעה טהורה ממילא ולא איתחזק איסורא וגם בידה לטבול.

10. שב שמעתתא וז: מתחילת דבריו עד ולפ"ז הא דטבח מעיד"

והיכא דמעיד עד אחד נגד רובא וכגון שהיו לפנינו ג' חתיכות ב' של חלב ואחת של שומן ולא נודע איזו שומן, והעיד ע"א על חתיכה אחת זו שומן, לכאורה נראה דלדעת תוס' והרא"ש והמרדכי דאין ע"א נאמן נגד חזקה א"כ בידו, רובא דעדיף מחזקה נמי אינו נאמן, מיהו כבר התעורר בזה הרב הגאון בעל פני יהושע בחידושי פרק האומר (קידושין סג, ב) ומפשט פשיטא ליה דנאמן נגד הרוב, ומייתי ראייה ממעשים בכל יום שאדם נאמן כשיש במקולין רוב טריפות ואומר זו הכשרה, וכן בחלב ושומן אע"ג דרובא חלב בבהמה, וטעמו של דבר כתב הגאון הנ"ל ז"ל דהא דלא מהימן ע"א נגד חזקה היינו דוקא היכא שבלא דברי העד הוי חזקה גמורה ולא אתרע כלל כו', דחזקה כי היא דלא אתרע כלל עדיף מרובא כמ"ש בכמה מקומות, משא"כ היכא שיש מקום ספק בלא דברי העד דאתרע חזקה שפיר סמכין אעד אחד, וה"ה לגבי הרוב כיון דאיכא מיהו מיעוטא המסייע לדברי העד ואינו אלא כמברר המיעוט מתוך הרוב, וע"ש שסיים ועדיין צע"ג בכל זה עכ"ל ע"ש:

ולענ"ד לא מצאתי בשום מקום לומר חזקה עדיף מרובא, והגאון הנזכר נמשך לשיטתו סוף פרק המדיר ע"ש שהעלה דחזקה דלא אתרע עדיף מרובא, והכריחו לזה במה דקשיא ליה בהא דקיי"ל כל הנולד ספק ברשותו עליו הראיה ומשום חזקת הגוף, ואע"ג דגבי רוב קיי"ל דאין מוציאין ממון ומזה הוכיח שיטתו דחזקה עדיף מרוב ע"ש, וכבר כתבנו בזה שמעתא ב' דהתם גבי מחט טעמא אחרינא אית בגוה ע"ש: ולכן נראה לענ"ד בזה דודאי רובא וחזקה רובא עדיף, אלא הא דע"א נאמן נגד רובא ולא נגד חזקה היינו לפמ"ש בתשובת מיימוני להלכות אישות סי' ג' גבי שליח שקידש, ורצה לומר הרי את מקודשת לפלוני ואמר לי, ואח"כ אומר שטעה בדיבורו, וכתב שם ז"ל דנאמן משום ע"א נאמן באיסורין, ואע"ג בהכא איתחזק איסורא כל כמה דלא אמר דאטעיה בדיבוריה הא לא מיקרי איתחזק איסורא, אלא היכא דאף לדברי העד הבא להתיר האיסור מכאן ולהבא מודה הוא דמעיקרא אסור היה, כגון האי דריש גיטין גבי בפני נכתב ובפני נחתם דאיתחזק איסורא דאשת איש אף לדברי השליח עכ"ל, ומבואר דהא דאין ע"א נאמן נגד חזקה היינו דוקא היכא שגם לדברי העד מעיקרא אסורה היתה והוא בא להוציא מחזקתו, אבל חתיכה שנתערבה בין החתיכות לא הוי רובא אלא למאן דלית ליה ידיעה והכרה איזו היא, אבל להמכיר ויודע שחתיכה זו שומן אין זה מעיד נגד הרוב, דמאן דאית ליה הכרה א"כ הרי היא כמונחת בפני עצמה ואין בה תערובת כלל למי שמכיר ויודע, וא"כ אין העד בזה מעיד נגד הרוב דלא שייך רוב אלא בתערובות, אבל נגד חזקה אע"ג דהשתא מותרת לדברי העד, מודה העד דעד עכשיו אסורה היתה וזה ברור:

11. רשב"א קידושין סה: ד"ה אמר אביי "הלכך לאסור את המותר" עד "וההיא דפרק הניזקין"

הלכך לאסור את המותר דליכא למימר איתחזק היתירא דלא אמרינן ליה בשום דוכתא ע"א נאמן בין שתק הלה בין אמר איני יודע, וההיא דפרק הניזקין טעמא אחרינא אית לה דמשום דפועל חזקתו משמר פעולתו מלטמא ומלפגל הוא דאמרינן דכשאינו בידו לא מהימן, ועוד דאם איתא דקושטא קאמר בשעה שהחזירה לבעלים הוה ליה לאודועי' אבל כשהוא בידו דאלו בעי מטמא מהימן, והוא הטעם לרבא

דבזימנא קמייתא דאשכחיה הו"ל למימר אבל אי אשכחיה בתר דפרעיה ולא א"ל ולבתר הכי אשכחיה וא"ל לא מהימן דאם איתא בזימנא קמייתא הו"ל, אבל הכא דאיניש דעלמא הוא מהימן בין אשכחי' וא"ל בין אשכחי' ולא א"ל ובתר הכי א"ל, דהא דלא א"ל מעיקרא משום דלא רמיא עליה, וה"ה לאומר לחברו נתנסך יינך והלה שותק או אמר א"י מהימן ואסור, ולדברי ר"ת ז"ל דוקא בשותק אבל באומר איני יודע א"נ בשאמר לי' נתנסך יינך עמנו בספינה מקום שאין הבעלים יכולים לדעת אם נתנסך אם לא אע"פ ששתק שרי דהשתא ליכא למימר שתיקה כהודאה דמיא, וליתא להא דר"ת ז"ל כדכתיבנא, והראב"ד ז"ל הביא ראייה בפרק הניזקין דע"א בעלמא מהימן באיסורין מדאמרי' התם גבי המטמא והמדמע והמנסך בשוגג פטור במזיד חייב אמר חזקיה ד"ת אחד שוגג ואחד מזיד חייב ומה טעם אמרו בשוגג פטור כדי שיודיעו אלמא מהימן, ומיהו לאו ראייה גמורה היא דלאו משום דמהימן הוא בעל כרחיה דבעל הבית אלא מתוך שמודיעו דלמא מהימן ליה כבי תרי.

12. כתובות כב. "תניא נמי הכי אמרה אשת איש אני" עד כב: "תנא מיניה"

תניא נמי הכי: אמרה אשת איש אני, וחזרה ואמרה פנויה אני - אינה נאמנת, ואם נתנה אמתלא לדבריה - נאמנת; ומעשה נמי באשה אחת גדולה, שהיתה גדולה בנוי וקפצו עליה בני אדם לקדשה, ואמרה להם מקודשת אני, לימים עמדה וקידשה את עצמה, אמרו לה חכמים: מה ראית לעשות כן? אמרה להם: בתחלה שבאו עלי אנשים שאינם מהוגנים, אמרתי מקודשת אני, עכשיו שבאו עלי אנשים מהוגנים, עמדתי וקדשתי את עצמי; וזו הלכה העלה רב אחא שר הבירה לפני חכמי' באושא, ואמרו: אם נתנה אמתל' לדבריה - נאמנת. בעא מיניה שמואל מרב: אמרה טמאה אני, וחזרה ואמרה טהורה אני, מהו? אמר ליה: אף בזו אם נתנה אמתלא לדבריה - נאמנת

13. שב שמעתתא ו:ח מתחילת דבריו עד "ובט"ז ביו"ד"

כתב בתשובת מוהרי"ן לב חלק א' שאלה מ"ג כלל ו' ס' ל"ט וז"ל מצאתי כתוב בתשובות רבני פרובינציא במעשה שהיה בימיהם בטוליטולה על איש אחד שהוציא קול שקידש את בתו בעודה קטנה, ונשבע שקידשה לפלוני בן פלוני ואחר כך עמדה זאת האשה ונשאת לאחר והי' נותן אביה אמתלא, והגיעו הדברים לכל חכמי פרובינציא וצרפת, וקצת מהם היו אומרים שהיו חולקין דדוקא באשה אמרו בגמרא ואם נתנה אמתלא לדבריה אבל לא באב, ומשום דאמרינן בגמרא פרק האומר לדידיה הימניה רחמנא לדידיה לא הימנה רחמנא, והאב הימניה רחמנא כשני עדים בבתו ומש"ה אינו מועיל אמתלא עכ"ל ע"ש, והיינו מהא דאיתא פרק האומר [קידושין סג, ב] גבי אב שאמר קדשתי את בתי איבעיא להו מהו ליסקל על ידו רב אמר אין סוקלין על ידו ורב אסי אמר סוקלין, רב אמר אין סוקלין כי הימניה רחמנא לאיסורא לקטלא לא הימניה, רב אסי אמר סוקלין לכולה מלתא הימניה רחמנא, אמר רב אסי ומודינא באומרת נתקדשתי שאין סוקלין, לאב הימניה רחמנא לדידיה לא הימנה, ופירש"י דלדידיה לא הימנה רחמנא לומר נתקדשתי, אלא הא דנאסרת משום דשויה אנפשה חתיכה דאיסורא ולכך אין סוקלין אבל לאב הימניה רחמנא לכך נאמן ליסקל ע"ש, ומהאי טעמא נמי מחלקין חכמי פרובינציא נאמנות האב מנאמנות דידה משום דלדידיה לא הימנה רחמנא, ומש"ה באומרת אשת איש אני ונתנה אמתלא לדבריה נאמנת, כיון דאינו אלא משום דשויה אנפשה חתיכה דאיסורא אבל האב דהימניה רחמנא הרי הוא כשנים בבתו, וכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד אפילו ע"י אמתלא:

אמנם נראה מוכח דאפילו היכא דהימניה רחמנא מהני אמתלא, מהא דאמרו פרק ב' דכתובות דף כ"ב א' בעא מיניה שמואל מרב אמרה טמאה אני וחזרה ואמרה טהורה אני מהו, א"ל אף בזו אם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת תנא מיניה ארבעין זימנין ואפ"ה לא עבד שמואל עובדא בנפשיה ע"ש, והכי קיי"ל דמהני אמתלא וכמבואר ברי"ף וברמב"ם פרק ד מהלכות איסורי ביאה [ה"י] ובטור וש"ע י"ד סימן קפ"ה [ס"ג], ואשה נאמנת מן התורה ורחמנא הימנה דכתיב וספרה לה, ומזה ילפינן דע"א נאמן באיסורין ואפ"ה מהני אמתלא:

ויתיישב בזה ספיקא דשמואל, דלכאורה תיקשי מאי מספקא ליה דמאי שנא מאשת איש דאם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת כמבואר שם, ובר"ן שם כתב וז"ל אף בזו אם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת, ואע"ג דבידה לתקן סמכינן אמתלא ולא אמרינן לה הא מיא בנהרא זילי טבלי ע"ש, ולפמ"ש ניחא דאמר

ליה אף בזה דהימנה רחמנא דכתיב וספרה לה אפ"ה מהני אמתלא, וא"כ מוכח דע"כ לא אמרינן כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד אלא בהגדת שני עדים ובהו כתיב אם לא יגיד ונשא עונו דבעי הגדה בפני ב"ד ושוב אינו חוזר ומגיד, אבל העדאת ע"א באיסורין דלא בעי ב"ד מש"ה אפילו אומר בפני ב"ד יכול לחזור אם נותן אמתלא לדבריו, ואפ"ה חש שמואל ולא עבד עובדא כדאיתא בירושלמי, ומש"ה חש לה כיון דרחמנא הימנה מוספרה לה וכמ"ש:

מיהו ליישב שיטת חכמי פרובינצא דס"ל דאפילו באב כל דהימניה רחמנא שוב אינו חוזר ומגיד אפילו באמתלא, ובאשה דנאמנת באמתלא אע"ג דהימנה רחמנא מדכתיב וספרה לה, היינו לפי מה שיבואר אצלינו בפרק י"ט דאשה שאמרה לבעלה טמאה אני אין לה דין ע"א, כיון דע"א אינו נאמן באיסורין היכא דאתחזק איסורא או התירא, והתם אתחזק התירא, דכל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן, כדתנן בנדה [טו, א] כל הנשים בחזקת טהרה כו' ואין צריכות בדיקה ואפילו נשים שאין להם וסת בחזקת טהרה לבעליהן וכמ"ש בי"ד סי' קפ"ו, [ס"ב ועיי"ש ביאור הגר"א] וא"כ הא דאשה נאמנת לבעלה לומר טמאה אני לך אינו אלא משום דשויה אנפשה חתיכה דאיסורא, וקרא דכתיב וספרה לה אינו אלא בספירת נקיים בזה הוא דנאמנת משום דע"א נאמן באיסורין דבספירת נקיים מקרי לא אתחזק לא איסור ולא היתר, וכיון דאינו אלא משום דשויה אנפשה חתיכה דאיסורא בזה ודאי מהני אמתלא:

אמנם לפי שיטת הרשב"א והר"ן ולפמ"ש הש"ך בי"ד סי' קכ"ז [סקט"ז] דגם הרמב"ם סובר הכי דמהני ע"א אפילו באתחזק, וא"כ אשה שאומרת טמאה אני רחמנא הימנה מתורת ע"א ואפ"ה מהני אמתלא, א"כ ה"ה באב אע"ג דהימנה רחמנא מהני אמתלא וטעמא כמ"ש כיון דלא בעי ב"ד לא חשיב הגדה אפילו כשמעיד בב"ד: